

(Из Архиве НСПМ-а, 19.10.1994)

Ни владајућој коалицији, али, чини се, ни већини парламентарних опозиционих партија није до нових избора. Ваша странка, пак, инсистира на превременим изборима на свим нивоима?

- Постоји јасна антиизборна коалиција у којој су, пре свих, социјалисти и Нова демократија. Подржавају их Српски покрет обнове и неки људи, махом посланици из других странака који се плаше да би новим изборима изгубили своју садашњу позицију. Али, Српска радикална странка, Демократска странка Србије, Демократска странка и Народна странка Црне Горе не само да ништа немају против нових избора него сматрају да су избори пут за излазак из парламентарне кризе.

Ми нисмо за изборе због избора самих, односно ако постоји други начин да се реши парламентарна криза - ми смо за то. Ако би нас владајуће странке позвале да парламентарну кризу превазиђемо договором, морали бисмо рећи и то да смо ми држава без држављана, држава без војске, без закона о унутрашњим пословима, држава без праве владе, без правог председника. Ако можемо да решимо те проблеме, ми смо за договор. Хајде да решимо статус војске, а не да полиција игра улогу војске; хајде да донесемо закон о држављанству; хајде да изаберемо савезну владу која неће бити конгломерат неуспешних републичких политичара, него заиста једна способна влада...Онда нам избори нису потребни.

Држава важнија од Демократске странке

Кажу „нећемо изборе, јер би дестабилизовали Југославију“. Ко каже да је она и сада стабилна? Ниједан свој интерес грађани не могу да остваре преко те државе.

Једноставно, постоји јак интерес против избора од стране странака које су у кризи и владајућих странака које се плаше провере, па покушавају да стекну већину на један други начин, путем куповине мандата, цепања опозиционих странака, давања концесија појединим људима. Тренутно нам се нуди само једна нечасна трговина у којој ће СПС, можда, Шешељеве дисиденте оставити у Скупштини, СПО-овске избацити и ко зна шта још.

На чему заснивате своју самоувереност? Верујете ли да би Ваша странка на евентуалним превременим изборима боље прошла него на последњим?

-Није реч о нашем оптимизму. Ми само имамо један реалистичан приступ савезној држави: или ћемо рећи да она не може да постоји или ћемо од ње направити праву државу.

Држава је важнија од Демократске странке. Ми желимо да отпочне изборна кампања у којој ћемо питати друге странке шта мисле да направе од ове Југославије. Зашто за две и по године није донет ниједан системски закон, зашто републички устав нису усклађени са савезним? Да ли ми имамо државу која је инструмент тренутног односа власти или власт треба да буде инструмент државе? Да ли савезна држава треба да служи као лоптица за поигравање владајућим странкама у Србији и Црној Гори, па кад им треба јака савезна држава, биће јака, кад не треба, онда неће?

Ми желимо да будемо они које питају, али хоћемо и одговоре. Ови који одлучују данас неће да нам одговарају, али би у предизборној кампањи морали да се изјасне и о томе. Волео бих да Југославија буде добра држава - то Вам искрено кажем - макар Демократска странка била и слаба у парламенту. Не желим јаку Демократску странку у парламенту једне слабе државе.

Нису ли те тезе о неминовној пропасти помало фантазмогоричне, кад пред собом имате позитиван психолошки ефекат на грађане у поводу ублажавања санкција и каквог-таквог очувања Аврамовићевог економског програма?

- Људи веома болно осећају да губе државу, болно доживљавају и блокаду Републике Српске и осећају несигурност у погледу будућности Балкана, Косова, признавања

бивших југословенских република . Грађани су већ толико политички зрели да праве разлику између привида тренутног стања и суштине. Сада је ситуација друкчија него пре две-три године: сада на површини имамо релативну стабилност, али сви осећамо несигурност у погледу главног правца. Толико се промена догодило у последњих годину дана да је нормално да грађани још једном кажу шта о свему мисле.

Па, погледајте, војска нам пропада. Једина савезна институција постала је пасторче, шутирају је. Не да се људи изјасне „јесте, то је у реду, треба да укинемо војску, шта ће нам кад имамо полицију, штитиће нам унутрашњи поредак, а ту је НАТО-пакт који ће бити наша војска“. Ако народ тако одлучи, онда ћемо и ми да седнемо и да из тога извучемо неке консеквенце. Али, тренутно мислимо да то народ не одобрава.

Народ жели да држава не буде у функцији странака и неких личности, него да буде јача од свега тога.

Под претпоставком да избори буду ускоро: на једној страни поменусте Демократску, Српску радикалну странку, Демократску странку Србије које нуде неизвесност; на другој страни су социјалисти и њихови опозициони сателити који нуде мир, скидање санкција, повратак у свет. Зар не мислите да је превелика авантура инсистирање на изборима?

-Не, мислим обрнуто. Нема веће неизвесности од „отварања међународног пакета“. Почело је одбројавање: при сваком отварању тог пакета иде пет услова који се морају испунити да би се тај поклон добио. То је неки монструозни лото у коме нико не воли да добије на њему, јер је сваки добитак везан за испуњавање чудесних услова .

Расположење у народу је адекватно тој ситуацији и баш због тога социјалисти сад неће на изборе, иако су у једном тренутку били донели одлуку да их распишу. Чак су најмили штампарију, почели да раде пропагандни материјал, али сад чине све да спрече изборе. Подршка Запада никад ником у Србији није донела гласове. Напротив, одузела их је. То што Кинкел и Клинтон хвале политику Србије, не верујем да ће донети гласове онима који репрезентују ту политику .

А шта ако се Слободан Милошевић врати оној политици која га је избацила на српски политички пиједестал?

- Не бих имао ништа против. Чак бих то са задовољством прихватио. Не желим да се у Србији Дрина мултиплицира. Једна Дрина као граница, као блокада је превише;

правити сад нове Дрине, делити на леву и десну страну било би сулудо. Наша странка нема за циљ рушење Милошевића, ни рушење социјалиста. Кад буду избори, наравно да хоћемо да победимо све странке које се од нас програмски разликују, али кад нема избора ми смо заинтересовани да доносимо решења која помажу овој земљи, а не да дестабилизујемо СПС. Зато се и не пецамо на те њихове провокације да нас увуку у директне сукобе, као што су 1993. увели радикале. Ми ћемо да их нападнемо кад они нас нападну. Ми не видимо своју политику у томе да њих нападамо, али ако нас присиле -мораћемо.

Наша шанса је стабилна Србија

Исто важи и за Милошевића. Ако би он пристао да буде председник једне реформске Србије Србије, Србије окренуте променама, која суштински мења наслеђене односе, ја немам ништа против њега као председника. Немам према њему ни личне анимозности ни личних обавеза, па да га следим и кад води лошу политику. Мени је важно и да брод плови и да је моја кабина добра, немам ја ништа од тога ако сам лепо лакирао своју кабину, а брод тоне. Са становишта моје странке, принцип „што горе, то боље“, не важи. Ми смо сигурни да најбоље можемо да водимо своју политику у стабилној Србији. Нашу политику разумеју људи који имају времена да мало застану, мало размисле, а то тешко могу бити људи који су уплашени, немају струју, немају грејање. Наша солидарност са влашћу постоји утолико што и ми као странка са зебњом размишљамо о могућој пропасти динара, јер то погађа и нас. Кад наступи галама, вика, дерњава ту ми као странка немамо шансу. Онда пролазе увежбани демагози, путујући циркуси, који пролазе Србијом као циганске черге, од места до места.

А што се тиче сателитских странака, њима стабилност не одговара, јер су, након прекомпоновања политичке сцене у Србији, одједном присиљене да иступају програмски. Неке су редуковале своје програме на једну тему, Босну, друге, које нису имале програме четири године, хватају се за скутове власти не би ли се сачувале од пропадања. Свако може препознати које су то странке које су четири године негирале власт, а сад схватиле да немају никакав програм, па се покушавају укрцати на тај брод антиратних профитера и под заставом мира упловити у деведесет пету годину. То су врло наивне жеље, а народ није наиван: он зна да Демократска странка никад није била за рат, зна ко је правио Српску гарду, ко је секао руке, бројао кости, ко се фолклорно заклиње у равнгорски програм. Не може сад неко да каже „Ћинђић је хушкао за рат и тражио да границе буду у Истри и Трсту“.

Србија је мала и све се у њој зна. И шта је ко радио, и шта је ко говорио на својим

скуповима - све се то зна, тако да накнадна памет и покушаји да се после битке једни обуку у црвене, други у плаве, личи на оне комунистичке маневре у којим партизани увек победе, а Немци увек изгубе.

„Апел јавности“ који је недавно, поводом ултиматума босанским Србима, потписала група политичких и јавних личности неким се учинио као почетак конституисања једног неформалног „националног демократског фронта“. Да ли би се, на евентуалним превременим изборима, овај круг могао појавити као изборна коалиција?

-Ако би социјалисти наметнули већински систем, ми бисмо били присиљени да тежимо једној листи. Ако би то био пропорционални систем нема разлога да се велике опозиционе странке удружују, јер свака може да прескочи изборни цензус. Ја сам увек био против коалиција пре избора, јер ту одмах настају спорови ко је колико допринео, ко је колико потрошио, чији су који посланици. Зато о коалицијама треба разговарати након избора.

Национално питање је сад националистичко питање. До сада је национално питање користило владајућој странци као „произвођач шума“. Оно је било ту да заглуши сва друга важна, економска, социјална и друга питања. Реално, ми морамо да решимо проблем своје државе и државе својих сународника да бисмо могли да се бавимо другим темама. Мислим да се та два процеса морају одвијати истовремено. Дакле, на једној страни, ја потписујем тај „Апел“ где износим свој став о односу ове државе и Републике Српске, а на другој страни хоћу да се бавим и економијом. Нисам присталица теорије која каже „хајде прво да направимо државу, па ћемо после демократију“ - најбоље је да то радимо истовремено. Паралелно са заокруживањем граница, морамо да формирамо и садржај те државе.

Нема данас опције која би била чиста грађанска опција. Данас је национално питање, питање оквира за живот и за било какво бављење било чим. Кад вас баце у воду, сви делови ваше одеће, ма како различити били - биће мокри. Ко покуша да то апстрахује и каже, потом, „ја нисам у води, ја сам на сувом“ - с њим нешто није у реду.

Србија на пола пута

Пише: Зоран Ћинђић
четвртак, 12 март 2009 16:26

Демократска странка је грађанска странка у чије приоритете не спада питање нације, већ државе. Али, тренутак је такав да од решавања проблема Срба који живе на простору бивше Југославије, зависи решавање свих других питања и зато се тиме бавимо. Кад то буде решено, онда се националним питањем нећемо бавити као приоритетом. Ми друштво не видимо из етничких, социјалних и не знам којих углова, него из углова функционисања институција које ће регулисати све те садржаје. Тврдим да је Демократска странка највећа грађанска странка у Србији, али једна реалистична странка која решава проблеме које је време наметнуло.

Политички моралисти Ваш национализам, али и неке друге политичке потезе сматрају демагошким. Иницијатива Демократске странке о обелодањивању имовине државних и партијских лидера није наишла на велико разумевање ни у опозицији. Једни Вас сматрају „највећим ратним профитером“, радикали кажу да имате више имовине него цело њихово руководство.

-Није тачно. Шешељева кућа има три пута више квадрата него мој стан. А што се ове друге странке тиче, она функционише по принципу „држ'те лопова“. Та странка је после СПС-а, покрала највише по Србији и Београду; то је најуцењиванија странка и кад год СДБ хоће нешто да објави, он их притисне и каже „учините то или ћемо вам отворити досијеа“.

Имам индиције да је та идеја компромитовања опозиције и парламентаризма и смишљена на том коду „сви смо ми помало лопови“. Значи, нема разлике између власти и опозиције: краду социјалистичке општине, краду опозиционе општине и нема разлога да мењамо власт. Наша иницијатива иде за тим да сузбије ту стратегију.

С друге стране, иде једна синхронизована акција СДБ и те једне опозиционе странке која је добила налог да компромитујући поједине опозиционе општине, потпомогне ту тезу. СПС каже да опозиција краде и то је у реду, али кад једна опозициона странка каже да опозиција краде, није вам потребан бољи доказ.

Да, али Ваша странка је, додуше у коалицији, на власти у две београдске општине.

-Ја одговорно тврдим да наши одборници тамо не краду. Ми смо спремни да јавно, на

Пише: Зоран Ћинђић
четвртак, 12 март 2009 16:26

другом дневнику РТС, признамо да смо лопови, ако неко докаже супротно. Ако моји пријатељи из СПО докажу да списак имовине који сам ја изнео није комплетан, ја сам спреман да њиховом председнику, све то што сам наводо сакрио, поклоним. Али, волео бих да и они то ураде са својом имовином, нека наведу и порекло те имовине. Нека дају списак имовине својих лидера и њихове родбине.

Изгледа да тај ров, не само између СПС и дела опозиције, него и између два опозициона пола постаје све дубљи?

То су, ипак, замајавања дневним чаркама. Верујте, на састанцима органа Демократске странке, нико не помиње ни Српски покрет обнове, ни Нову демократију. Помињемо СПС која покушава да спречи промене. Наша политика је суштински оријентисана само према владајућој странци, али смо понекад принуђени да узвраћамо тим дневним реакцијама. Тако на површини испадне да се ми бавимо само СПО-ом. Али, ми са њима немамо никаквог додира - ни позитивног ни негативног. Нити су нам непосредни конкуренти, нити непосредни сарадници. Могу да нам буду сарадници – конкуренти не верујем, осим ако не уђу у коалицију са СПС-ом, у шта не верујем.

Непоштено би било да кажем како нам је Српска радикална странка ближа него СПО. Није. Као што нису сви канали између нас и СПО пресечени.

Кад би Демократска странка била на власти, како би изгледала југословенска, односно српска држава?

-Мислим да би најпрактичније било одмах прогласити конфедерацију са Републиком Српском, јер то очигледно није у супротности са вољом контакт групе. Наравно, онда треба радити на томе да дође до усклађивања стандарда у правном и политичком систему и другим областима, да то само формално буде конфедерација, а у суштини једна држава.

Питање Крајине је много теже и, у овом тренутку, не може се решити на исти начин, али циљ државне политике би морао бити да и Крајина буде инкорпорирана у ту државу.

Пише: Зоран Ћинђић
четвртак, 12 март 2009 16:26

Та заједничка држава би била држава модерног типа, интегрисана у Европу, са стандардима европских држава. Значи, сасвим јасно регулисани тржиште и својина, нема друштвене својине и друштвених предузећа. Правна држава са апсолутном заштитом људских и грађанских права, па тек онда неких колективних права. Затим, слобода бизниса, слобода медија. Дакле, један нормалан, природан пут еволуције из једнопартијског у један парламентарни систем. Србија је сада на пола пута: имамо смешан парламентаризам који нема никакве систематске темеље, него је један балон који лебди у ваздуху. Зато и „шлајфује“ у празно, јер имамо један једнопартијски систем у свему другоме, осим у политичком систему. Парламентаризам без плурализма у другим сферама - пропашће, јер је то само илузорна слобода.

(Интервју са др Зораном Ћинђићем, председником Демократске странке, аутора Цвијетина Миливојевића, објављен у листу ПРАВДА, година I, број 14, 19. октобра 1994)